

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Cursus studiorum monasticorum, sive series sublimium disciplinarium - Cod. Ettenheim-Münster 99-110

Logica s. ars cogitandi - Ettenheim-Münste 101 - Philosophia eclecticica

Cartier, Gallus

[S.l.], [18. Jahrh.]

Caput secundum

[urn:nbn:de:bsz:31-110938](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-110938)

Atamen, si Ratiocinatio Strictè sumatur, nempe pro actu mentis unum iudicium ex aliis duobus saltem precedentibus inferentis, certè simplicior est argumentatione. De quâ nunc agendum.

159.

Caput Secundum.

156.

De Argumentatione.

Argumentationis nomen ab Argumento dicitur, hoc est, ut Scholæ loquuntur, à Medio, quo propositio seu questio, qua dubia erat, comprobatur. Cum enim propositionis alius termini non ita inter se coherent, ut eorum connexio liquidò statim omnibus appareat, tunc opus est argumento seu medio quodam termino, quo ista connexio manifesta fiat; tumque propositio, qua questio dicebatur, conclusio aut complexio appellari incipit.

Definitur argumentatio, quod sit Oratio, quâ unum iudicium ex prioribus iudiciis ibatum distinctis propositionibus exprimitur. Quare in argumentatione tria reperiuntur, scilicet Antecedens, Consequens, et Consequentia.

Antecedens est id, ex quo aliquid inferitur, ac duo saltem iudicia includit, sive ea expressa sint duabus propositionibus, sive alterum eorum laesatur. Consequens est id, quod ex alio consequitur; sive est propositio aliqua collecta et deducta ex duabus

160. Saltem aliis antecedentibus propositionibus,
quarum una nonnunquam supprimitur,
et taceatur. Consequentia denique
definiri solet, Connexio consequentis cum
antecedente; quae quandoque bona est,
etiamsi consequens sit falsum: v.g. Si pra-
mittatur falsum istud Antecedens, Materia
est cogitans, recte infertur hoc falsum Con-
sequens, Ergo materia potest esse beata;
quia quidquid cogitat potest esse beatum.
Vicissim potest esse verum consequens,
et mala consequentia: ut si dicatur Cir-
culus est rotundus, Ergo differt à Sphera.
Non enim ideo differt Circulus à Sphera, quod
rotundus sit; sed quod sit planus, Sphera
vero solida.

Verum etiamsi consequens et Conse-
quentia hoc modo distinguere soleant in
Scholis, aliunde tamen consequens, consec-
tarium, connexum, consequentia et
consecutio promiscue apud Auctores Lati-
nè loquentes usurpantur, prout norunt
omnes eruditi.

Varia porò de Argumentatione
sic definita nobis Speciatim veniunt
tractanda, quo singulis paragraphis
exequimur.

§. i. mus

157.

De Variis Argumentationis
generativis Speciebus.

Omnis argumentatio Inductio-
ne, et Sylogismo praesertim conti-
netur. Sed Inductioni adiungitur
Exemplum; Sylogismo vero conso-
ciantur tum Sorites et Dilemma,
quae multos Sylogismos virtute conti-

6Aa
66

nent; tum Entymema, quod est Sydo. 161.
gismus truncatus; tum Epiherema, quod
est Sylogismus, cujus alterutri vel utri-
que premissarum propositionum sua
probatio adnectitur. Unde generatim
septem numerari possunt Argumenta-
tionis species, quarum tamen quinque
sub duabus aliis tanquam generibus con-
tinentur, videlicet, Inductio, Exem-
plum, Sylogismus, Sorites, Dilemma,
Entymema, et Epiherema.

Inductio est Argumentatio, qua 158.
ex omnium sive generum, sive specie-
rum, sive individuorum enumeratio-
ne, aliquid in omnibus commune, et
universale concluditur. v.g. si quis dicat,
Aurum liquari potest, Argentum liquari
potest, Cuprum, Stannum, plumbum,
et ferrum liquari possunt; recte conclu-
det, igitur omne metallum liquari
potest. Haec Argumentationis species
est invictissima, si integra sit et per-
fecta rerum enumeratio: alioquin est
manca, et roboris expers.

Exemplum est Argumentatio, 159.
qua ex uno aliquo singulari alio sin-
gulari simile colligitur. v.g. si ex eo,
quod integrum anni spatium in sum-
pserim in re aliqua discenda, colligam,
tantundem temporis alteri requiri, ut
ejusdem rei cognitionem assequatur.
Verum haec Argumentationis species cau-
te admodum est adhibenda: nam in his,
quae similia videntur, aliqua semper

162. occurrunt discrimina, quae justam unius ex alio consecutionem impediunt. Non enim v.g. tantum fortasse temporis alteri opus est, ut aliquid addiscat, quantum mihi. Unde nunquam frequentius homines errant, quam ubi ab Exemplo argumenta petunt. Non autem errabimus, si ex eo, quod quis se probe gerat, colligamus, ita nobis esse vivendum: vel ex eo, quod male agendo fama jacturam fecerit, à simili vivendi ratione nobis abstinendum inferamus.

160. Ad Exemplum pertinent Parabola, et Apologus. Parabola hoc loco est similitudo vel collatio ex re ficta, ad suadendum id, quod intendimus, comparata; cujusmodi est ea, quam Nathan Propheta Davidi proposuit, 2. Reg. c. 12. Item illa, quas etiam adhibuit Christus Dominus de Patrefamilias, qui operarios conduxit, ut eos in vineam suam mitteret, Matth. 20. De latore boni seminis, ibid. c. 13. pp. Apologus est fabula, quae vel homines cum beluis, vel beluis inter se colloquentes ad nostram institutionem finguntur; cujusmodi sunt fabulae Aesopi.

161. Sylogismus definitur, quod sit oratio quaedam, in qua positae duabus propositionibus, quarum una Major altera Minor vocatur, quaedam propositio, scilicet Conclusio, sequitur necessario, ex eo, quod vera sint duae priores; quae Praemissae vocantur, quia Conclusioni in Sylogismo praemittuntur; ut quando dicitur:

Omne quod cogital existit.

Atqui ego cogito.

Ergo existo.

163.

Circa Syllogismum sic definitum
quari solet in Scholis 1°. In quo posita sit
ejus natura, an in tribus propositionibus,
an in conclusione tantum. 2°. Utrum,
semel admisis premisis, teneatur quis
assentiri conclusioni? Quibus breviter
ita respondemus.

Ad 1. Cum Syllogismus, ut ex ipsius
modo data definitione patet, sit Oratio
ex duabus premisis et conclusione cons-
tans; certum videtur, idius naturam in
tribus hinc propositionibus esse consti-
tutam. Ratiocinatio quidem, ut superiori
Capite ostendimus, in sola conclusione seu
idatione unius ex alio est collocata; quia
Ratiocinatio simplicior est Argumentatio-
ne, et in solo mentis actu consistit: Ar-
gumentatio vero est Oratio ex multis pro-
positionibus composita.

Ad 2. Respondemus affirmative:
Nam si conclusio continetur in premisis,
adeoque ex eis necessario sequatur; pro-
fecto admitti non possunt premisa, quin
conclusioni assensus debeatur. Atqui Con-
clusio continetur in premisis, et ex eis ne-
cessario sequitur. Ergo non potest quis
assentiri premisis, quin etiam conclusio-
ni acquiescere teneatur.

Sorites seu Gradatio est Argumen- 162.
tatio seu Species Syllogismi, qui ex pluri-
bus propositionibus sic coalescit, ut attri-
butum praecedentis sit Subiectum conse-
quentis, donec prima propositionis Subje-
ctum cum ultimo attributo componatur;
ut si velim probare Avaros esse mise-

7Aa

67

164. ros, ita per gradationem deficere potero:

Avari multa desiderant:

Qui multa desiderant, multis egent:

Qui multis egent, sunt miseri:

Ergo Avari sunt miseri.

163. Dilemma est Argumentatio seu Sylogismus compositus incommodum in-
dequaque inferens, in quo post divisionem
totius in duas partes, id concluditur de toto
quod de quavis parte conclusum fuerat:
ut si velim probare omnes homines in hac
vita miseri esse, ad id consequendum
ut ar sequenti dilemmate:

Quisquis hanc vitam vivit, ille vel inviditatis
servit, vel obstitit.

Si servit, miser est: nam eas explere nun-
quam poterit.

Si obstitit, miser quoque est; nam sibi per-
petuo repugnare tenetur.

Ergo quisquis hanc mortalem vitam vivit,
miser est.

Conclusum fuit, cum, qui cupidita-
tibus servit, esse miserum; cum item,
qui illis obstitit, miserum esse; qua dua
propositiones erant veluti divisionis par-
tes: et exinde generatim concluditur, Om-
nem hominem esse miserum.

164. Enthymema est Sylogismus trun-
catus, cujus aliqua propositio retrahitur,
et in mente retinetur, prout gracum
Enthymematis nomen sonat. Unde En-
thymema in ore, ut ajunt, est Sylogis-
mus in mente: ut v. g. Cogito, ergo sum.

165. Epiherema denique est Sylogismus,
cujus alterutri, vel utroque premissarum
una probatio adjungitur hoc modo:
Omne quod cogitat existit: fieri enim no-
potest, ut quod non existit, cogitet.

Atqui ego cogito: nam percipio, iudicio, ^{du} 168.
bito, volo, p.
Ergo existo.

Haec omnes Argumentationis Species
praeter Syllogismum morari nos non de-
bent. Etenim, quae ad Inductionem et
Exemplum spectant, uno verbo indica-
vimus. Sorites quoque et Dilemma
longiore in explicationem non requirunt,
ut et nec Enthymema nec Epichorema,
cum e ipsa sint Syllogismi aut ad eum
referantur. Quare de solo Syllogismo
nobis incumbit dicendum.

Duplicis autem generis esse dignosci-
tur, scilicet Simplex et Coniunctivus.
De utroque variis paragraphis tractabimus,
ita ut 1.º de Simplex, et 2.º, quae ipsi
spectant, tum de Coniunctivo, ac deni-
que quae ad utrumque sunt consecutaria
singillatim agamus.

§. Secundus.

De Syllogismo Simplex
et in quibus generatim
constat.

166.

Syllogismus Simplex dicitur is, cu-
jus medium cum utroque quaestionis
seu conclusionis termino seorsim con-
jugitur. Quae definitio, ut clarior
evadat, materiam et formam ipsius
Syllogismi explicare necesse est.

Igitur materia Syllogismi est
id, ex quo componitur Syllogismus:
et duplex est, nempe remota seu
termini, et proxima seu propositio-
nes. Ex terminis enim et proposi-
tionibus componitur Syllogismus, ita
ut termini propositiones immediate,

8
56

166. hisque mediantibus Sylogismum Propositiones vero immediate Sylogismum constituent; ut patet.

Termini sunt numero tres: scilicet Major, Minor, et Medius, live Majus extremum, Minus extremum, et Medium.

Majus extremum est attributum conclusionis directae; quod ideo dicitur Majus, quia ut plurimum universalis est Minore extremo.

Conclusio Directa est ea, in qua naturalis ordo terminorum servatur ita ut id vere attributum sit, quod debet esse attributum; et vere Subjectum, quod debet esse Subjectum habitae ratione promissarum.

Minus extremum est Subjectum Conclusionis itidem Directae.

Medium seu Argumentum est terminus, qui sumitur ad probandam connexionem vel repugnantiam Majoris et Minoris Extremi. Ideo autem vocatur Medium, quia plerumque inter Majus et Minus Extremum interjacet, ac utriusque est vinculum.

Propositiones Sylogismi sunt Major et Minor, quae Premissa vocantur, et Conclusio.

Major propositio, quae nonnunquam simpliciter Propositio vel Thesis dicitur, est ea, quae constat ex Majore Extremo et Medio: Minor, quae etiam Assumptio vel Hypothesis voca-

tur, ex Minore Extremō et Mediō cons¹⁶⁷.
tituitur. Conclusio denique, qua à S. Au-
gustino Summa dicitur, cōquod sit to-
tius Syllogismi Summa seu breve conten-
tum, ex Majore et Minore Extremō
componitur; nam Medium nunquam
ingreditur Conclusionem. Sit igitur
iste Syllogismus Simplex.

Omne cogitans est Spiritale:

Omnis mens est cogitans:

Ergo Omnis mens est spiritalis.

Mens in hoc Syllogismō Simplex
est Minus Extremum, quia est subjec-
tum Conclusionis: Spiritalis est Majus
extremum, quia est ejusdem Conclusio-
nis attributum: Denique Cogitans est
Medium seu medius terminus, qui seor-
sim cum utroque Extremō conjungitur,
nempe cum Majore Extremō in majore
propositione, et cum Minori Extremō
in minore propositione.

Forma Syllogismi est dispositio 167.
materia Syllogismi; quae itidem duplex
est; nempe vel materia remota seu
terminorum, et dicitur figura; vel
materia proxima seu propositionum,
et dicitur Modus.

Figura Syllogismi est apta Me-
diū cum Extremis ad concludendum Dispo-
sitio; Quae quidem dispositio exigit
i^o ut tres tantum sint termini
in Syllogismō: quia Syllogismus est
probatio, sive affirmans sive negans,
unius de alio per aliud; nempe Majoris
Extremi de Minore Extremo per Me-
diū. Omnis quippe Ars Syllogis-

168. tunc, saltem quoad Syllogismos affirmantes,
hoc principio nititur: Quae sunt eadem
uni tertio sunt eadem inter se: adeo
ut si Majus et Minus Extremum sint
quid idem ac Medium, ea pariter
sint quid idem inter se.

2° Ut termini non sumantur
generalius in Conclusionem, quam in praemissis: quandoquidem a particulari non
est legitima conclusio. 3° Ut

Medium nunquam ingrediatur conclu-
sionem: nam Medium tantum sumi-
tur ad probandam connexionem vel
repugnantiam Majoris et Minoris
Extremi, ex quibus conclusio constat,
nec proinde Medium in ea reperiri potest.

4° Ut Medium saltem semel
universaliter seu distributive sum-
tur; hoc est, secundum totam suam
extensionem, et quatenus omnibus
his inferioribus simul in plurali nu-
mero, et singulis seorsim ac distribu-
tive spectatis in singulari numero
convenit. Si enim bis particulariter
sumeretur, conjungere non posset duo
Extrema: nam non unus foret idem-
que terminus, sed alius et alius: v.g.
vitiosus est hic Syllogismus.

Quidam homo est sanctus;

Quidam homo est fur;

Ergo quidam fur est sanctus.

Siquidem Medium terminus in Ma-
jore et Minore particulariter sumitur:
nec proinde pro uno eodemque homine,
sed pro diversis accipitur.

PBB

69

Figura autem Syllogismi ^{169.} _{188.}

quadruplex numeratur. Vel enim Me-
dius terminus Subjicitur in Majore,
et praedicatur seu attribuitur in Minore;
et haec est Prima figura: vel pra-
dicatur in Majore et Minore; et est
Secunda figura: vel subjicitur in utra-
que; et est tertia figura: vel denique
praedicatur in Majore, et subjicitur
in Minore; et est quarta figura,
juncta hunc versiculum:

Sub, pra: tum pra, pra: tum sub, sub: Deni-
que pra, sub.

Observandum porro quartam fi-
guram, quae vulgo Galenica nume-
ratur, quod praesertim à Galenò propu-
gnata perhibeatur, esse minus natura-
lem: unde à vulgaribus rejicitur à
figurarum numero; verum, prout alius
videtur non satis aptè.

Ajunt quidem 1.º ipsam minimè
differre à primà, propterea quod ex
inversione propositionum prima fi-
gura duntaxat fiat: Sed responderi
potest, id ipsi cum secundà et tertià
figurà esse commune, quae eodem, ac
ipsa, modo à primà derivantur; cum
ad eam per transpositionem aut con-
versionem propositionum revocari
possint; et tamen ab illà distinguun-
tur.

Ajunt 2.º Medium non posse
praedicari de Majori Extremò in Majo-
re propositione, et Subjici in Minore;
quia quod praedicatur est generalius,
et quod subjicitur est angustius; un-

170. De fieret, ut Medium esset generalius Majore Extremō, et angustius Minore Extremō, quod absurdum est. Sed responderi potest, attributum non semper esse Subjecto universalius, sed quandoque ipsi aequale; ut cum dicitur, Homo est quid compositum ex mente et corpore. Deinde cum Subjectum propositionis ratione sui universalius est, quam praedicatum, tunc restringitur particulari quidam, aliquis, p. alioquin Medium nunquam predicari posset de Majore Extremō in Secunda figura; nec Subjecti Minori Extremō in Tertia, quoniam ratione sui latius pateret Minore Extremō, et angustius foret Majore Extremō: et tamen Secunda ac Tertia figura discerni debentur à primā. Nihil ergo obest, quominus haec quarta figura ab aliis distincta statuatur, quamvis minus naturalis sit.

169. Modus est apta praemissarum secundum quantitatem et qualitatem ad concludendum dispositio; qua requiritur 1.º ut praemissarum alterutra in omni figura sit universalis, aut certe singularis; nam ex duabus propositionibus particularibus nihil concluditur, quia in iis Medius terminus pro diversis sumitur, prout in quarta fundamentali terminorum regulā adnotavimus.

2.º ut alterutra ex praemissis sit affirmans; quia ex duabus negativibus nihil concluditur. In praemissis quippe negativibus Extrema separan-

tur à Medio : quòd autem Duo à tertio^{271.}
sejuncta sint, non sequitur ea inter se
vel conjuncta esse vel sejuncta : quem
admodum ex eo, quòd Duo non sint
tertio equalia, concludi minimè po-
test, ea esse inter se equalia, vel in-
equalia. Unde fit, ut ex duabus ne-
gantibus nec affirmans, nec negans
deduci possit conclusio.

3° Ut
Conclusio sequatur debiliorem par-
tem: id est, ut, si alterutra ex præ-
missis fuerit negans, etiam conclu-
sio negans sit; et si alterutra ex præ-
missis fuerit particularis, etiam con-
clusio sit particularis. Nam Extre-
ma nec generalius nec arctius conjun-
gi debent in conclusione, quam in præ-
missis cum Medio fuerint connexa.

4° Ut ex duabus præmissis affir-
mantibus conclusio nunquam sequa-
tur negans: quæ regula per se notissi-
ma est.

Igitur octo sunt fundamenta-
les Syllogismorum simplicium regu-
læ: harum duo spectant Extrema:
duo Medium: Præmissas duo: Con-
clusionem itidem duo: sequentibus
verniculis comprehensa:

Terminus est triplex: Major, Mediusque, Minorque:

Latius hunc, quam Præmissa Conclusio non vult.

Nequaquam Medium capiat Conclusio oportet:

Aut semel aut iterum Medium generaliter esto.

Nil sequitur geminis ex particularibus unquam.

Utraque si Præmissa neget, nihil inde sequetur.

Ambæ affirmantes nequeunt generare negantem.

Est parti similis Conclusio deteriori.

2
70

Modi quatuor figurarum directi et simplices sunt tantum novemdecim, qui totidem artificiosis vocabulis expressi quatuor hinc versiculis continentur.

Barbara, Celarent, Darii, Ferio. Bamalipton,
Camentes, Dimatis, Sesapno, Gresisomorum.
Cesare, Camestres, Festino, Baroco, Darapti,
Felapton, Disamis, Datisi, Boardo, Ferison.

Quatuor primi Modi ad primam figuram pertinent; quinque sequentes ad quartam; quatuor deinceps ad secundam; sex denique postremi ad tertiam.

Quarta proin figura in his versibus secundum locum dedimus; tum quia prima figura directe opponitur; tum quia congruum erat, ut illius Modi, quos Logici possum indirectos prima figura Modos vocant, Statutum jam diu inter Modos Sylogisticos servarent ordinem; nec ullam paterentur in metro, sed aliquam tantum in litteris mutationem, qua possent per regulas in Scholis tradi solitas ad Modos perfectos reduci.

Hujusmodi vero artificiosa voces duplicem praecipue usum habent: 1° Unumquodque vocabulum tribus constat Syllabis, quarum prima designat Majorem, Secunda Minorem, et tertia Conclusionem. Si plures sint quam tres Syllaba, ea metri causa addita sunt, ut in Bamalipton, et Gresisomorum. 2° Vocales A, E, I, O. quae in istis Syllabis occurrunt,

quantitatem et qualitatem proposi-^{173.}
tionum denotant, scilicet A, univer-
salem affirmantem; E, universalem
negantem; I, particularem affirman-
tem; O, particularem negantem, pro-
ut alibi jam indicavimus.

Ex combinationum doctrinā
quatuor Termini, quales sunt A, E,
I, O, si eorum tres simul sumantur
non pluribus, quam sexaginta qua-
tuor hinc modis possunt disponi:

iō.	iō.	iō.	iō.
AAA	-EAA	-IAA	-OAA
AAE	EAE	IAE	-OAE
AAI	-EAI	IAI	-OAI
AAO	EAO	IAO	OAO
-AEA	**EEA	-IEA	**OEA
AEE	**EEE	-IEE	**OEE
-AEI	**EEI	-IEI	**OEI
*AEO	**EEO	IEO	**OEO
-AIA	-EIA	**IIA	**OIA
AI E	-EIE	**IIE	**OIE
AII	-EII	**III	**OII
AI O	EIO	**III	**OIO
-AOA	**EOA	**IOA	**OOA
-AOE	**EOE	**IOE	**OOE
-AOI	**EOI	**IOI	**OOI
AOO	**EOO	**IOO	**OOO

71
3

Jam verò ex isto numero per
regulas generales, quæ docent, nihil
concludi ex duabus negantibus, aut
ex duabus particularibus excluduntur
viginti octo notati hoc modo **.

Deinde per regulam, quæ docet
conclusionem sequi debiliorem partem,
excluduntur octodecim signati hæc
notati - .

Tum per regulam, quae docet, ex duabus affirmantibus conclusionem negantem deduci non posse sex enuntiantur hoc signo affecti 9.

Præterea per regulam, quæ dicitur non posse terminus generalis sumi in conclusione, quam in præmissis modus I E O, ita signatus †, expungendus est; quia Majus Extremum in conclusione O sumitur universaliter, in Majore vero particulariter tantum; ut alibi, ubi de propositionum conversione egimus, à nobis ostensum est.

Denique quia concludi non potest O, post A, E, quin etiam concludatur E, Modus A, E, O, notatus hoc signo *, est removendus.

Atque ita ex sexaginta quatuor modis, quibus disponi possunt quatuor termini, A, E, I, O, dum terni sumuntur; removeri debent quinquaginta quatuor, et proinde residui sunt tantum decem, quorum quatuor sunt affirmantes, id est conclusionem habent affirmantem; et sex negantes, in quibus nempe negans est conclusio. Sed ii propter diversam Medii dispositionem singulis figuris propriam novemdecies concludere possunt. Etenim quatuor modi affirmantes septies in quatuor figuris occurrunt.

AAA, Barbara
 AII, Darii, Datisi
 AAI, Barapti, Bamalip.
 IAI, Disamis, Dimatis.

Sex negantes duodecies in iisdem
 quatuor figuris variantur.

EAE, Clarent, Cesare.
 AEE, Camestres, Camentes.
 EAO, Felapton, Fesapno.
 AOO, Baroco.
 OAO, Bocardo.
 EEO, Ferio, Festino, Ferison, Fviesom.

4

 72

§. 3. Tius

De Singulis Syllogismorum
 simplicium figuris.

Jam explicanda sunt seorsim
 singula Syllogismorum simplicium
 figurae, et subiicienda singulorum
 Modorum exempla.

De Prima Figura.

Prima figura, ut jam diximus,
 est ea, in qua Medium in Majore subji-
 citur, et in Minore predicatur.

Hujus figurae duo sunt regulae:

prima est, ut Minor propositio sit affir-
mans: Si enim est negans, Conclusio quo-
 que negans esse deberet, cum per re-
 gulam tertiam Modorum supra alla-
 tam, sequi debeat partem deteriore[m];
 et Major deberet esse affirmans, quo-
 niam ex duabus negantibus nihil con-
 cluditur per regulam secundam Modo-
 rum: quare Conclusionis, utpotè ne-
 gantis, attributum Sumeretur uni-

* Omnes reliqui modi, praeter hos decem, satis inutilis esse videntur; vel enim omnino non concludunt, vel inverso terminorum ordine et violententer; unde eos propter hoc omitti debere censent aliqui; recensimus tamen, tum quia alii id communiter etiam fecerunt, tum ut illi, quibus hujusmodi ingeniosa ardent, haberent unde delectarentur atque memoriam exerce-
 rent.